

**Zondag 10 februari 2019, Willem de Zwijgerkerk
Ester 5 en 6, Matteus 5**

Inleiding: Ik hoorde na dienst vorige week: 'Ik ga het thuis helemaal doorlezen'. Een goed plan, want het is een mooi, sprookjesachtig en ook spannend boek. Mij valt op dat er heel veel details en wendingen zijn, die ik vergeten was of nooit gezien had.

Eigenlijk moet je er rustig naar luisteren en het op je laten inwerken. Ik denk dat de verteller van het verhaal het daarom ook zo uitgebreid vertelt, allemaal. We zouden het best samen op luie stoelen en banken, hangbanken, in een soort lounge zeg maar, naar het hele verhaal moeten luisteren. Zeg maar zoals bij jullie: start met Ester, een Perzisch sprookje, het theater van Kees Posthumus en Henk van Glabbeek. Of je zou het moeten meemaken op het Poerimfeest in de synagoge: een groot feest, met de kinderen die met hun ratel draaien en joelende mensen als de naam Haman genoemd wordt. Voordeel van hele verhaal in één keer: het verhaal legt zichzelf uit, zeg maar. Je gaat langzaam maar zeker de rode draden zien.

Vreemde wereld - Luther en Calvijn vonden het boek Ester maar niks: ze hebben over bijna elk bijbelboek wel een commentaar of zo geschreven, maar over Ester niet. Voor hen hoefde het er niet bij in de Bijbel.

Bovendien (misschien herinnert u zich dat wel van catechisatie of bijbelstudiegroep): GóD komt helemaal niet in het boekje Ester vóór, zijn naam wordt niet één keer genoemd.

Als je begint in Ester te lezen, denk je: in wat voor wereld zijn we nu terecht gekomen? Iemand zei: het lijkt wel een soort Boer zoekt vrouw, met die koning die een meisje kiest, Koning zoekt vrouw. Of is het een zoetsappige soap, een romantisch sprookje? Is het niet een beetje raar contrast met de serieuze woorden van Jezus in de Bergrede?

Het leuke van het boekje Ester vind ik, al lezend, dat je steeds meer duidelijk ziet worden. Bij elke stap wordt er meer onthuld. Wat je al dacht, wordt steeds meer waar.

Het is jammer dat het Esterrooster in onze kerken het eerste hoofdstuk heeft overgeslagen. Daar wordt namelijk op een niet mis te verstane manier het eerste stukje van de lijn getekend. Weet u het nog: de supermachtige en superweelderige koning, Ahasveros, geeft een groot feest. Hij wil aan al zijn ministers en hoge ambtenaren laten zien hoe rijk hij is en dat zijn wijnkelder de beste van het rijk is.

Aan zijn tafel zitten een paar ministers op te scheppen hoe mooi hun vrouw is en hoe mooie hoedjes ze draagt bij de Troonrede. Ha, denkt de koning, nu ik! 'Maar hebben jullie mijn koningin Wasti wel eens goed bekeken?' Hij ziet nieuwsgierige blikken en zegt tegen zijn dienaren: 'Haal haar op en laat haar hier komen, slechts gekleed in haar koninklijke diadeem'. U snapt: er waren meer vaten wijn op dan op de bruiloft in Kana. De dienaar die haar moet halen geneert zich wel, maar gaat toch. Maar Wasti, die in het vrouwenpaleis ook feest viert, zegt resoluut: 'Geen denken aan, bij die dronken kerels, ik, naakt? Forget it!'

Harriet Beecher-Stowe, de schrijfster van het beroemde 'De Negerhut Van Oom Tom', uit 1850, zegt: 'Wasti's weigering is de eerste keer in de geschiedenis dat

een vrouw voor haar rechten staat'. Ze komt op voor haar persoonlijke integriteit. Anderen noemen haar 'de eerste feministe'. Helaas horen we nergens meer iets over haar, nadat de koning haar heeft weggestuurd, boos natuurlijk, hij gaat af, zijn ministers lachen hem vast stiekem uit! Maar dat valt mee: die ministers zijn bang dat hun vrouwen dit voorbeeld zullen volgen en willen graag een streng optreden. Wasti wordt de zondebok, het mannelijke 'wij zijn de baas' wint. Het eerste feministische golfje is alweer gestopt, helaas.

Kijk, daar zie je al hoe de verteller ons iets wil laten proeven. Zo bedoel ik: het verhaal legt zichzelf uit. Want: wat denkt u van een koning die zo makkelijk iemand laat verdwijnen? Dat-ie dat maar één keer doet? Natuurlijk niet, dat is gewoon zijn manier van zijn zin krijgen. Tegenwerken? Weg met jou! Je kunt erop wachten tot hij dat weer doet. Nu één vrouw, wie is de volgende? U weet ondertussen het antwoord: straks alle Joden in zijn land. En tussendoor wordt Haman nog even op een paal gespietst, moet-ie maar niet tegenwerken. Snapt u: deze koning staat voor de botte macht, nietsontziend. En eigenlijk wil het verhaal ons waarschuwen: het begint met ééntje wegsturen, maar pas op: straks wordt het een hele groep die hem niet bevalt. In de geschiedenis zien we zulke 'koningen' steeds weer opduiken, nog steeds, ook in onze eeuwen.

En nog een waarschuwing; als je in de buurt van zo'n koning verkeert, ga je zelf ook zo leven. Daar is Haman het levende voorbeeld van, hoorde u het net: 'Koningin Ester heeft een feestmaal bereid waarvoor ze behalve de koning niemand anders dan mij heeft uitgenodigd. En ook voor morgen ben ik door haar gevraagd, samen met de koning.' Hij meteen ná de koning .....

En dat Góð helemaal niet in het boekje Ester voorkomt, zijn naam wordt niet één keer genoemd - maakt dat het niet erg dubieus?

Ja, het gaat wel over de Joden die door Ester gered worden, veel intriges en machtsspelletjes later. En het gaat over de joodse man Mordechai, die met zijn geadopteerde joodse weesnichtje Ester in Perzië woont en bij de koning werkt. Maar Ester moet het nog maar niet zeggen .... Mordechai bekent wel kleur, knielt of buigt niet voor Haman, voor een mens, alleen voor de Eeuwige .... Dat steekt ....

Maar vooral: allebei nemen ze op het juiste moment de juiste beslissingen, Ester en Mordechai - , dat is eigenlijk wat er in het verhaal van Ester gebeurt. Volgens mij zit daar de clou van het boekje Ester: God komt er niet in voor, wordt nergens genoemd - maar Mordechai en Ester nemen op het juiste moment de juiste beslissingen.

Collega Ad van Nieuwpoort schreef een boekje over Ester en noemde dat 'Nu of nooit'. Hij zegt: 'Het verhaal van Ester leert ons: je bent nooit ergens voor niets. Soms denk je: wat kunnen wij nou? Ik voel me machteloos . Maar kijk goed om je heen!'

Ik moet denken aan al die gemeenteleden, organisten en die bijna 1000 dominees die sinds 26 oktober in Den Haag naar de Bethelkapel zijn gegaan, waar de uitgeprocedeerde Armeense familie Tamrazyan, met hun kinderen Hayarpi (21), Warduhi (19) en Seyran (15) kerkasiel genoten. 24 uur per dag was er een kerkdienst, met preken, Taizévieringen, vespers, gedichten enzovoort, 2306 uur in totaal, 97 dagen lang. Die 13.000 gemeenteleden van

behoudende tot progressieve kerken maakten een keus: ze vonden dat ze op dit moment de juiste beslissing namen door te gaan. En net als bij Ester: ze hebben gelijk gekregen. Deze maandenlange kerkdienst, die over de hele wereld beroemd werd, zorgde dat een kleine groep niet vergeten werd. En dat christelijke partijen zeiden: nee, dit mag echt niet meer, zulke in Nederland gewortelde kinderen uitzetten. 'Waarom doet Nederland zichzelf deze pijn steeds weer aan', mailde een vriend me een paar weken geleden. En hij ging ook naar Den Haag.

Het verhaal van Ester vertelt ons: durf op te staan, protesteer tegen onrecht, sta schouder aan schouder waar dat nodig is, dat kan kracht mobiliseren.

Je bent nooit ergens voor niets. Zoek de rol die jij kunt spelen in zulke situaties, want je kunt wat.

Dus: waar is God dan, als hij nergens wordt genoemd? Ik denk: dáár! In onze keus, in die daden.

Nog iets leuks: Van Nieuwpoort zegt in zijn boekje: het boekje Ester past helemaal in onze tijd! Daar komt God toch bijna niet meer in voor? Maar is hij dan ook afwezig?

Het verhaal van Ester leert ons: helemaal niet, **hij zit juist in wat wij doen**. Kijk hoe Mordechai en Ester uiteindelijk hun verantwoordelijkheid nemen. Heil, redding, recht: het komt er door onze keuzes. Voor wie buigen wij? Buigen wij mee met de meerderheid? Praten we mee met politici die de onderkant van de samenleving niet meer kennen en alles afwentelen op de mensen daar, kijk naar de milieumaatregelen? Die sociale werkplaatsen sluiten waardoor een grote groep mensen hun laatste stukje gevoel-van-zinvol-bezig-zijn en trots-op iets-zijn verloren?

Het Esterverhaal leert ons: ga niet een scheiding tussen God en mensen maken, maar vindt God terug in óns handelen, onze keuzes. Dus ook: denk na over hoe jij zelf de keuzes in je leven maakt, in welke richting, welk kader. Waar wil je dat vandaan halen? Luister je naar wie het hardste schreeuwt of heb je een andere bron, zoals we in het beginlied zongen vanmorgen,
Diep in ons woont een groot geheim
dat duisternis bestrijdt,
alle voeten richt en heuvels slecht
en de mensen mens laat zijn

Waar haalden Ester en Mordechai het vandaan? Nog zo'n leuk detail: ze leefden hélemaal voluit aan dat Perzische hof, vertelt het verhaal, ze zonderden zich niet af maar leefden helemaal in de wereld. Maar ze hielden zich wél aan iets vast - in hun geval: hun joodse traditie van een God van recht en vrede, met plek voor iedereen, jood en heiden, man en vrouw. En dát, vertelt het boekje Ester ons, kan iets openmaken en de richting veranderen.

Wasti laat Ahasveros een ánder verhaal zien. Háár verhaal van persoonlijke integriteit als waarde. Koning Ahasveros hoort het niet, dronken en boos. Maar na een paar weken begint hij te twifelen. Hij mist haar.

Elke keer als Ester in de buurt van de koning komt, raakt haar puurheid hem, we hoorden het net in vers 2: Zodra de koning, koningin Ester in de hof zag

staan, voelde hij zo veel genegenheid voor haar dat hij haar de gouden scepter toestak die hij in zijn hand hield. Ester ging naar voren en raakte het uiteinde van de scepter aan. Genegenheid, iets van respect. Ester weet zijn totalitaire denksysteem te doorbreken - waardoor? Ook zij is een vrouw met een ánder verhaal.

Dat overkomt ons ook, elke zondag in de kerk: ons door-de-weekse denksysteem wordt doorbroken door een ánder verhaal. Van liefde.

Solidariteit . Recht. We hebben het nodig dat elke keer weer te horen

Die andere verhalen hebben we nodig, want ... kleine dictatortjes zijn, gelijk willen hebben en de baas willen zijn, béter, 'punt uit, we doen het zó, je kunt niet aan de gang blijven', - dat risico zit altijd weer in ons allemaal!

Zo ontdekken we elke zondag de bron die ons de kracht geeft om net als Mordechai en Ester op het juiste moment de juiste beslissingen te nemen, tégen machtsdenken, tegen 'het recht van de sterkste' in. Zalig wie nederig van hart zijn, want voor hen is het koninkrijk van de hemel. Zalig de zachtmoedigen, want zij zullen het land bezitten. Zalig wie een warm hart heeft voor anderen, want zij zullen barmhartigheid ondervinden . Zalig wie vrede sticht, want zij zullen kinderen van God genoemd worden.

Amen.

© Rien Wattel, 10 februari 2019.